

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА

Шевчук Віктор Михайлович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри криміналістики,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків,
e-mail: Shevchuk_viktor@ukr.net
ORCID 0000-0001-8058-3071

doi: 10.21564/2414–990X.156.246537

УДК 343.98

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Стаття присвячена дослідженню актуальних проблем криміналістичного забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ України). Проаналізовано сучасні наукові підходи та перспективні напрямки удосконалення діяльності новоствореного органу, на який покладатимуться завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави. Виокремлено перспективні напрямки удосконалення діяльності цього органу, визначено потенційні ризики реалізації нових підходів у діяльності бюро. Закцентовано увагу на необхідності врахування комплексного підходу до вирішення завдань у сфері протидії кримінальним економічним загрозам, що може забезпечити успішність й результативність діяльності цього органу у сфері економічної безпеки України.

Сутність криміналістичного забезпечення діяльності БЕБ України слід розглядати як:

- а) діяльність зі створення умов для ефективного застосування криміналістичних знань і засобів (техніко-, тактико-, методико-криміналістичних) та збиранню і дослідженню доказової інформації щодо фактів вчинення кримінальних правопорушень в економічній та фінансовій сферах, вирішення завдань кримінального судочинства процесуальними та криміналістичними засобами;*
- б) специфічний вид криміналістичної діяльності, здійснюваний певними суб'єктами з метою оптимізації, підвищення ефективності та якості розслідування й запобігання цій категорії кримінальних правопорушень. Такий підхід визначає необхідність розроблення концепції окремої теорії криміналістичного забезпечення діяльності БЕБ України як пріоритетний напрямок наукових досліджень у сучасній криміналістичній доктрині. Комплексне дослідження цієї проблеми передбачає врахування трьох напрямів – техніко-, тактико-криміналістичний та напрямок забез-*

печення формування і удосконалення криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень економічної спрямованості.

Запровадження принципово інноваційних підходів до протидії кримінальним загрозам у сфері економічної безпеки в Україні у свою чергу створюють підґрунтя для потенційних ризиків у діяльності цього органу та можливих негативних наслідків реалізації таких нових підходів на практиці. Тому механізм запровадження нового такого органу та реалізація положень цього Закону має бути достатньо виваженим, продуманим та чітко юридично визначеним.

Ключові слова: криміналістичні знання; оптимізація кримінальної юстиції, протидія економічній злочинності; криміналістичне забезпечення досудового розслідування; Бюро економічної безпеки України; криміналістичні інновації.

Постановка проблеми. Однією із визначальних передумов сталого розвитку України є забезпечення економічної безпеки нашої країни й створення умов, при яких рівень економічного розвитку та добробуту населення відповідає природному, науково-технічному, аграрно-промислового потенціалу держави та освітньому рівню населення, соціально-історичним і культурним традиціям українського народу [15, с. 17]. За таких умов забезпечується підвищення якості життя населення і досягнення економічної, соціальної та екологічної збалансованості розвитку нашої держави [17]. Водночас реалії сьогодення показують, що особливої актуальності та значимості нині набувають проблеми криміналізації тіньової економіки, рівень якої (за оцінками різних експертів) сягає від 20–60% [1, с. 157–160; 21, с. 13], що звичайно не сприяє підвищенню рівня економічного розвитку держави.

Останнім часом у спеціальній літературі зазначається, що існуюча сьогодні в Україні система органів кримінальної юстиції потребує реформування та суттєвого оновлення, застосування інноваційних сучасних підходів із врахуванням накопиченого передового досвіду та міжнародної практики протидії економічній та фінансовій злочинності [2, с. 172–177; 4, с. 5–7; 9]. Більше того, незважаючи на наявну нині досить розгалужену систему контролюючих і правоохоронних органів, завданням яких є забезпечення економічної та фінансової безпеки держави, як свідчать реалії сьогодення, їх робота є вкрай не ефективною та потребує удосконалення [12]. Тому очевидно, що протидіяти тіньовій економіці можливо лише за умови створення та функціонування дієвої системи виявлення та протидії кримінальним загрозам у сфері економічної та фінансової безпеки держави.

Тож для впровадження дієвої реформи у сфері протидії кримінальним загрозам у сфері економічної безпеки в Україні назріла необхідність створити єдиний правоохоронний орган, який буде ефективно та якісно вирішувати такі завдання й сприяти фактичній реалізації базових конституційних засад, зокрема й забезпечення економічної безпеки держави. Тому для оптимізації системи кримінальної юстиції, підвищення її ефективності протидії сучасній злочинності та усунення дублювання функцій правоохоронних органів було створено Бюро економічної безпеки України (далі БЕБ України) – центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави. Відповідно до покладених

завдань Бюро економічної безпеки України виконує правоохоронну, аналітичну, економічну, інформаційну та інші функції [16] (ст. 1 Закону).

Як вбачається, в реаліях сьогодення одним із пріоритетних завдань криміналістики є дослідження та розроблення засад криміналістичного забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України, яка має нині досить багато невикористаних резервів та перспективних практичних можливостей, здатних оптимізувати діяльність цього органу. У наукових розробках не достатньо уваги приділяється вивченню та аналізу криміналістичного забезпечення БЕБ України та проблемам застосування криміналістичних знань у практичній діяльності цього органу. У сучасних умовах у дослідженні цієї проблематики нині є багато дискусійних та невіршених питань, що потребують спеціального вивчення та свого розв'язання.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Науковим підґрунтям цього дослідження є праці відомих учених-криміналістів, які звертались до розроблення окремих теоретико-методологічних проблем та дискусійних питань криміналістичного забезпечення діяльності органів правопорядку та перспективних напрямків їх удосконалення, таких як: Л. І. Аркуша (L. I. Arkusha), В. Д. Берназ (V. D. Bernaza), В. А. Журавель (V. A. Zhuravel), В. О. Коновалова (V. O. Konovalova), В. Г. Лукашевич (V. G. Lukashevich), Н. В. Павлюк (N. V. Pavlyuk), Р. Л. Степанюк (R.L. Stepanyuk), В. В. Тищенко (V. V. Tishchenko), Ю. М. Черноус (Yu. M. Chornous), В. М. Шевчук (V. M. Shevchuk), В. Ю. Шепітько (V. Yu. Shepitko) та ін. У дослідженні цієї проблематики важливого значення набувають наукові розробки фахівців у галузі кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності, кримінального права та ін. Однак саме проблемам криміналістичного забезпечення БЕБ України та перспективним напрямкам застосування криміналістичних знань у практичній діяльності цього органу не достатньо уваги приділяється вченими-криміналістами, що потребує спеціального дослідження у цій царині знань.

Крім цього, останнім часом у юридичній літературі нерідко виникають дискусії щодо законодавчого забезпечення та перспективних напрямків діяльності БЕБ України, пов'язаних із оптимізацією його роботи та досягнення високих результатів й забезпечення ефективності та результативності новоствореного правоохоронного органу у сфері протидії економічній злочинності в Україні. У спеціальній літературі нині зустрічається низка наукових публікацій, де викладено різні думки про правовий статус, можливості та перспективи діяльності БЕБ України щодо вирішення завдань, які покладаються на цей орган по забезпеченню економічної та фінансової безпеки нашої країни. Разом із тим, значна кількість означених питань нині залишаються дискусійними і нерозробленими, а науковці з цього приводу висловлюють часом діаметрально протилежні погляди. Тому двивчення сучасних проблем, тенденцій та перспектив діяльності БЕБ в реаліях сьогодення, зокрема напрямків його криміналістичного забезпечення [22; 25], можливостей застосування криміналістичних та спеціальних знань у боротьбі із економічною злочинністю і

висвітлення пріоритетних напрямків досліджень цієї проблематики сьогодні є актуальними та необхідними.

Мета статті – дослідити окремі проблеми криміналістичного забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України, застосування криміналістичних знань у практичній діяльності цього органу, висвітлити напрямки удосконалення та забезпечення ефективності його роботи, окреслити перспективні напрямки подальших наукових досліджень цієї проблематики. Сучасний стан розвитку криміналістики [6; 24] обумовлює потребу в активізації практичної спрямованості теоретико-методологічних досліджень у цій галузі знань. Проблематика криміналістичного забезпечення діяльності БЕБ України у сучасних реаліях, на наш погляд, належить до найбільш важливих напрямів криміналістичної доктрини.

Виклад основного матеріалу. Успішність та результативність забезпечення діяльності БЕБ України передбачає комплексного підходу до вирішення завдань у сфері протидії кримінальним загрозам у сфері економічної безпеки в Україні, які в реаліях сьогодення покладаються на новостворений правоохоронний орган. Вбачається, що за таких обставин є досить важливим забезпечити дієвий механізм реалізації положень цього Закону на практиці. Запровадження нових інформаційно-аналітичних підходів до протидії правопорушенням, які вчиняються у сфері економіки, створює підґрунтя для викриття та ліквідації тінювих злочинних схем та повернення до бюджету держави коштів. Крім того, за умови застосування потужної аналітичної складової у діяльності підрозділів БЕБ України передбачаються нові підходи у прийнятті управлінських рішень, оскільки в основу їх формування повинна бути покладена система аналізу ризиків та загроз. Це забезпечується створенням в структурі Органу відповідного Big Data-центру. Суттєвого значення набуває поява нових суб'єктів у цьому органі – детектива та аналітика, що має забезпечити, на думку законодавця, результативність їх роботи.

За своєю природою БЕБ України є державним правоохоронним органом, на який покладається важливі практичні завдання по протидії поширенню кримінальних загроз у сфері економіки, а також забезпечення ефективного виявлення, припинення, розкриття, розслідування і профілактики кримінальних правопорушень у сфері економіки, що створюють загрозу життєво важливим інтересам України. Основними завданнями БЕБ України є: 1) виявлення зон ризиків у сфері економіки шляхом аналізу структурованих і неструктурованих даних; 2) оцінювання ризиків і загроз економічній безпеці держави, напрацювання способів їх мінімізації та усунення; 3) надання пропозицій щодо внесення змін до нормативно-правових актів з питань усунення передумов створення схем протиправної діяльності у сфері економіки; 4) забезпечення економічної безпеки держави шляхом запобігання, виявлення, припинення, розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави; 5) збирання та аналіз інформації про правопорушення, що впливають на економічну безпеку держави, та визначення способів запобігання їх виник-

ненню в майбутньому; 6) планування заходів у сфері протидії кримінальним правопорушенням, віднесеним законом до його підслідності; 7) виявлення та розслідування правопорушень, пов'язаних з отриманням та використанням міжнародної технічної допомоги; 8) складання аналітичних висновків і рекомендацій для державних органів з метою підвищення ефективності прийняття ними управлінських рішень щодо регулювання відносин у сфері економіки [16] (ст. 4 Закону).

Позитивним та досить перспективним, на наш погляд, вбачається в діяльності БЕБ України впровадження новітніх підходів, зокрема: застосування ризик-орієнтовного підходу [23, с. 138–142] щодо початку кримінального провадження (переслідування) з метою виваженості процесуальних рішень та проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій та тактичних операцій; запровадження дієвих механізмів взаємодії між правоохоронними органами де кожний із них виконують свої функції при координуючій ролі уповноваженої на то особи; зміна підходів та надання нового змісту кримінальній розвідці, поєднуючи її з кримінальним аналізом та розвідувальною аналітикою; визначення статусу аналітика та аналітичного продукту, як результату аналітичної діяльності, а також методів проведення кримінального аналізу та аналізу ризиків і загроз; забезпечення пріоритетності проведення фінансових розслідувань як форми розшуку та повернення активів та доходів, одержаних злочинним шляхом; запровадження нових інформаційно-аналітичних підходів до протидії правопорушенням, які вчиняються у сфері економіки тощо.

З огляду на викладене, успішне та результативне забезпечення діяльності БЕБ України передбачає вироблення комплексного підходу до вирішення завдань, які покладаються на новостворений правоохоронний орган. Серед них особливого значення набуває врахування та широке використання усіх можливих видів та форм забезпечення діяльності БЕБ України: організаційне забезпечення (ст. 14–21 Закону); соціальне та грошове забезпечення (ст. 30–31 Закону); фінансове та матеріально-технічне забезпечення (ст. 30–31 Закону); кадрове (ст. 28 Закону); психологічне (ст. 24 Закону); інформаційно-аналітичного забезпечення (ст. 9–12 Закону) [16]; науково-методичне; правове; криміналістичне. Як вбачається, в реаліях сьогодення одним із пріоритетних завдань криміналістики є дослідження та розроблення засад криміналістичного забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки в Україні, яка має нині досить багато резервів та практичних можливостей, здатних підвищити ефективність та результативність цього органу, значно оптимізувати його роботу.

Сутність криміналістичного забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки в Україні, на наш погляд, слід розглядати у двох напрямках: 1) як діяльність зі створення умов для ефективного застосування криміналістичних знань і засобів (техніко-криміналістичних, тактико-криміналістичних, методико-криміналістичних) та збиранню і дослідженню доказової інформації щодо фактів вчинення кримінальних правопорушень в економічній та фінансовій сферах, вирішення завдань кримінального судочинства процесуальними та кри-

міналістичними засобами; 2) як специфічний вид криміналістичної діяльності, здійснюваний певними суб'єктами з метою оптимізації, підвищення ефективності та якості розслідування та запобігання цій категорії кримінальних правопорушень. Такий підхід, на наш погляд, визначає необхідність розроблення *концепції окремої теорії криміналістичного забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України* [28, с. 7–23] як пріоритетний напрямок наукових досліджень у сучасній криміналістичній доктрині.

Як вбачається, у таких реаліях особливої значимості набувають саме проблеми криміналістичного забезпечення діяльності БЕБ України, що передбачає врахування у криміналістиці трьох напрямів такої діяльності – техніко-криміналістичний, тактико-криміналістичний та напрямок забезпечення криміналістичної методики розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень [25, с. 134–137]. У криміналістиці та практиці протидії економічній злочинності проблеми створення, впровадження та застосування інновацій у практичній діяльності органів кримінальної юстиції завжди були й залишаються найважливішими завданнями криміналістики [26; 29; 31].

Техніко-криміналістичне забезпечення діяльності БЕБ України у сучасних реаліях передбачає розроблення й впровадження інноваційних криміналістичних продуктів [26; 30], спрямованих на оптимізацію виявлення та розслідування таких кримінальних правопорушень. До таких інноваційних продуктів можна віднести нові розроблені або прилаштовані до потреб слідчої (судової) практики техніко-криміналістичні засоби, сучасні інформаційні технології, електронні бази знань, методи фіксації, аналізу та оцінки доказової інформації та ін. Прикладами інновацій у правозастосовній діяльності слугують ідентифікаційні біометричні системи за статичними та динамічними ознаками людини (системи електронної ідентифікації людини за біометричними ознаками – відбитками рук пальців, ознаками зовнішності, малюнку райдужної оболонки ока, ДНК, ознаками ходи, почерку та ін.), автоматизовані інформаційно-пошукові системи та бази даних тощо [32, с. 40]. В сучасних умовах особливого значення набуває геномний метод ідентифікації людини за її ДНК, який є одним із самих значних досягнень криміналістики [29, с. 142–147].

Серед інноваційних методів і засобів, на думку В. Д. Берназа, вагоме значення відводиться *біометричним*, тобто таким, які дозволяють виміряти фізичні та поведінкові характеристики особи з метою її ідентифікації або вирішення діагностичних завдань. Оригінальними спробами знайти нові шляхи вирішення завдань ідентифікації особи є використання інструментальних засобів, зокрема: ідентифікація людини за її зовнішніми ознаками через відеосистеми, з використанням тепловізійної техніки; по голосу, по артикуляції під час вимови окремих звуків, слів. Вбачається, що у неповній мірі у протидії економічній злочинності застосовуються *можливості поліграфа* у визначенні придатності до слідчої і детективної діяльності та наявності професійної деформації; у діагностиці правдивості свідчень; у виявленні причетності до кримінального правопорушення тощо. З 1985 р. у практику боротьби зі

злочинністю втілено *геномний метод ідентифікації людини за її ДНК*, який є одним із самих значних досягнень криміналістики ХХ ст. й може повністю замінити в майбутньому дактилоскопію як у криміналістичній реєстрації, так і в ідентифікації особи [3, с. 188].

У цьому плані науковий та практичний інтерес набувають використання нанотехнологій в криміналістичних цілях, розроблення інноваційних методів та технологій, які розширюють можливості ідентифікації людини при проведенні генотипоскопічної експертизи. Розробка біочіпа, що дозволяє встановити особистість суб'єкта за мізерно малим слідом кількостей ДНК з ймовірністю 99,6 %, дозволяє сьогодні проводити ідентифікацію осіб при виявленні на місці події, скажімо, зім'ятої в руці серветки або недопалок сигарети з малою кількістю слини, що було неможливо раніше [5, с. 121].

На сучасному етапі пропонується використання новітніх науково-технічних засобів та технологій: засобів аудіо-, відео-контролю, систем спостереження, цифрової фототехніки та відеозапису, електронних контролерів, застосування безпілотних літальних апаратів (БПЛА) – квадрокоптерів та здійснення криміналістичної аерозйомки. Використання новітніх науково-технічних засобів є достатньо важливим й при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій: зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем, обстеженні публічних місць, житла чи іншого володіння особи, встановленні місцезнаходження радіоелектронного засобу, спостереженні за особою, річчю або місцем, аудіо-, відеоконтроль особи чи аудіо-, відеоконтроль місця та ін. [30, с. 146].

Серед перспективних напрямків, що мають важливе криміналістичне значення при розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері економіки, можна виділити *використання технологій «BIG DATA»*. Висловлюючись технічною «мовою», big data – це різні інструменти, підходи та методи обробки як структурованих, так і неструктурованих даних для того, щоб їх використовувати у вирішенні конкретних завдань та досягненні певних цілей. У криміналістиці також можуть використовуватися різні засоби отримання та обробки інформації за допомогою таких технологій. На практиці даний метод застосовується під час проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, у методиці розслідування окремих видів злочинів, у тому числі й у криміналістичній техніці. При цьому технології мережевого аналізу, тактичного профілювання, аналізу паттернів дозволяють успішно розкривати та розслідувати кримінальні правопорушення [19, с. 74].

Останнім часом значного поширення набули фітнес-трекери або ж «Розумні браслети», відомості з яких дають можливість отримати важливу інформацію для розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень. Показовим прикладом може служити інформація, опублікована в The Washington Post. «Карта активності The Global Heat Map, складена компанією Strava на підставі даних фітнес-трекерів, розкрила місцезнаходження військових баз США за кордоном» [13]. З огляду на викладене, вбачається, що дослідження проблем підвищення

ефективності розслідування кримінальних правопорушень у сфері економіки за рахунок *вивчення позитивного досвіду правоохоронних органів зарубіжних країн у сфері застосування криміналістичної техніки* залишаються актуальними й вимагають подальших наукових розробок та інновацій [20, с. 100].

Поряд із традиційними засобами виявлення, фіксації, вилучення, а також дослідження матеріально-фіксованих слідів та обстановки місця події в цілому інноваційним та досить перспективним напрямком стає *активне застосування сучасних трьохвимірних цифрових технологій та штучного інтелекту* [14], метою яких є створення візуалізації та реконструкції обставин та картини кримінального правопорушення або окремих його епізодів (деталей) за допомогою *використання 3D-моделей*, що дозволяє зафіксувати та реконструювати в міліметрових деталях місце події та його окремі об'єкти у трьохвимірному просторі [33, с. 163–166], що не є можливим при застосуванні звичайних засобів та методів досліджень цих об'єктів.

Тож напрям техніко-криміналістичного забезпечення діяльності БЕБ України у сучасних реаліях передбачає розроблення та впровадження інноваційних техніко-криміналістичних засобів, активне застосування яких здатне суттєво оптимізувати роботу цього органу та підвищити ефективність його діяльності під час виявлення та розслідування кримінальних правопорушень у сфері економіки.

У тактико-криміналістичному забезпеченні діяльності БЕБ України перспективними напрямками можуть стати розроблення криміналістичних рекомендацій щодо *застосування засобів криміналістичної тактики* в умовах збору доказової інформації. Такі криміналістичні розробки можуть бути пов'язані із специфікою тактики проведення окремих процесуальних дій, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на розв'язання важливих криміналістичних завдань розслідування економічних злочинів. Така ситуація зумовлює необхідність розроблення нових тактичних прийомів по збору доказів, перегляд можливостей тактичних комбінацій та тактичних операцій, алгоритмів слідчих (розшукових) дій [11, с. 58] та ін. Важливими напрямками таких досліджень у криміналістичній тактиці виступають проблеми розроблення тактики проведення процесуальних дій, тактичних особливостей проведення спеціальних операцій тощо.

У свою чергу методико-криміналістичне забезпечення [10, с. 81–85] передбачає необхідність *розроблення комплексної криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень в економічній сфері* а також і формування окремих криміналістичних методик. Такі напрями досліджень тісно пов'язані зі зміною кримінального та кримінального процесуального законодавства, оскільки такі зміни вимагають удосконалення наявних методик розслідування кримінальних правопорушень та розроблення нових криміналістичних методик розслідування. Інноваційні розробки у цій галузі криміналістики мають бути спрямовані на проведення досліджень методик розслідування нових видів кримінальних правопорушень, тактичних операцій [27], алгоритмів слідчих

(розшукових), перевірки типових слідчих версій, розроблення криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень [6, с. 267–283; 24, с. 789–796] та ін. Отже, сучасні реалії України вимагають від криміналістики удосконалення, розроблення та впровадження у практику нових методик розслідування кримінальних правопорушень економічної спрямованості. Широке поширення інформаційних комп'ютерних технологій сприяє подальшій розробці алгоритмізації процесу розслідування таких кримінальних правопорушень.

Вбачається, що у сучасних умовах перспективними напрямками удосконалення діяльності БЕБ України є: використання спеціальних та криміналістичних знань при виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень економічної спрямованості; взаємодія детектива та аналітика БЕБ України із іншими органами правопорядку та суб'єктами такої взаємодії, включаючи міжнародне співробітництво; розроблення та впровадження інноваційних криміналістичних продуктів та інформаційних технологій у сферу протидії цієї категорії кримінальних правопорушень; виявлення, нейтралізація та подолання протидії розслідуванню таких кримінальних правопорушень; запровадження дієвих механізмів інформаційно-аналітичного забезпечення, включаючи створення Аналітичного центру та Центру обміну інформацією; підготовка та підбір висококваліфікованих та професійних кадрів, тобто належне кадрове забезпечення; науково-методичне забезпечення ефективної роботи новоствореного правоохоронного органу; удосконалення законодавчого забезпечення та розроблення теоретико-практичних засад криміналістичного забезпечення діяльності БЕБ України тощо.

На наш погляд, у ситуації, що склалася в Україні, досить важливим є забезпечення дієвого механізму реалізації положень цього Закону на практиці, що тісно пов'язано із ефективністю, якістю та та результативністю діяльності БЕБ України. Запровадження принципово нових організаційно-структурних, інформаційно-аналітичних та інших підходів до протидії кримінальним загрозам у сфері економічної безпеки в Україні у свою чергу створюють підґрунтя та певні передумови наявних та можливих негативних моментів у діяльності цього органу та потенційні ризики реалізації таких нових підходів на практиці та можливість настання деяких негативних наслідків. Тому механізм їх запровадження і реалізації має бути достатньо виваженим та продуманим.

На погляд, варто враховувати потенційні ризики при реалізації положень цього Закону на практиці та пропонування нових підходів у створенні та діяльності БЕБ України, на якого покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економічної та фінансової сфери держави. Серед окремих застережень, можна вказати такі :

по-перше, досить важливим є забезпечення дієвого механізму реалізації положень цього Закону на практиці, що тісно пов'язано із ефективністю, результативністю та якістю діяльності БЕБ України. Тому успішність та результативність забезпечення діяльності БЕБ України має обов'язково передбачати врахування комплексного підходу до вирішення завдань у сфері протидії кри-

мінальним загрозам у сфері економічної безпеки в Україні, які в реаліях сьогодення покладаються на новостворений правоохоронний орган;

по-друге, запровадження принципово нових організаційно-структурних, інформаційно-аналітичних та інших підходів до вирішення проблем криміналізації економіки України створюють певні передумови потенційних ризиків [2; 8] та загроз реалізації положень цього Закону та можливість настання деяких негативних наслідків. Зокрема, критично необхідно відноситися до того, що у Законі БЕБ України визначено як центральний орган виконавчої влади, діяльність якого координується Кабінетом міністрів України. Такий підхід створює ситуацію, коли за результатами діяльності та підсумками року за рішенням Прем'єр-міністра та членів уряду роботу директора БЕБ України можна визнати незадовільною і запропонувати його звільнити. У таких умовах створюються умови для впливу на діяльність БЕБ України з боку уряду та політичної влади. Має місце потенційний ризик та можливе посилення впливу уряду, що цілком природно ставить на порядок денний питання забезпечення самостійності та процесуальної незалежності новоствореного органу;

по-третє, певні ризики та ускладнення містять положення цього Закону щодо пропозицій, відповідно до яких оперативно-розшукові справи, які перебувають в оперативних підрозділах податкової міліції, мають бути реалізовані шляхом початку досудового розслідування або їх закриття відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» протягом трьох місяців із дня набрання чинності відповідним Законом. Більше того, при цьому забороняється заведення оперативно-розшукових справ оперативними підрозділами податкової поліції із дня набрання чинності таким законом. Вбачається, що таке положення несе суттєві ризики економічної безпеки держави та може бути використано злочинцями для вчинення та приховування своєї злочинної діяльності у такий «перехідний період». Доцільним було б забезпечити передачу як чинних, так і архівних матеріалів усіх оперативно-розшукових обліків у відповідні створені підрозділи БЕБ України [2, с. 176];

по-четверте, відсутність належного громадського контролю створює певні можливості для зловживань з боку керівника БЕБ України та його підлеглих у структурних підрозділах та регіональних управліннях тощо. Відповідно до положень цього Закону громадськість та бізнес не мають відповідного достатнього контролю за вибором керівника БЕБ України та його співробітників. Крім цього, в Законі нечітко визначена підслідність та категорії кримінальних правопорушень, які цей новостворений орган буде розслідуватиме. Визначення предметної підслідності БЕБ потребує внесення відповідних змін до КПК України [23, с. 138–142]. Необхідно конкретизувати повноваження та завдання БЕБ України, потребує також уточнення ролі, місця та інституційного статусу такого бюро у системі органів державної влади, удосконалення правового статусу цього органу та ін. Тому механізм запровадження нового такого органу та реалізація положень цього Закону має бути достатньо виваженим та продуманим, а саме головне чітко юридично визначеним.

Висновки. З огляду на викладене, можна дійти до висновку, що у реаліях сьогодення ефективність протидії тіньовій економіці в Україні є комплексною проблемою, яка охоплює цілу систему заходів та напрямків, що потребують об'єднання зусиль державних органів, різних міністерств та відомств, органів правопорядку та науковців, щоб спрямувати таку сумісну діяльність на вирішення наявних нині проблем та ефективно розв'язання нових завдань, що постають перед органами правопорядку у сучасних умовах. При цьому важлива та координуюча роль відводиться саме новоствореному БЕБ України. Тому сьогодні необхідно активізувати науково-методичний та кадровий потенціал для забезпечення ефективної роботи цього органу та вирішення завдань протидії загрозам економічної та фінансової безпеки нашої держави.

Тож у сучасних умовах одним із пріоритетних завдань криміналістики є дослідження та розроблення проблем криміналістичного забезпечення діяльності БЕБ України, яка нині має досить багато невикористаних резервів та перспективних можливостей, здатних оптимізувати діяльність цього органу. Вбачається, що комплексне вирішення цієї проблеми передбачає врахування трьох напрямів – техніко-криміналістичний, тактико-криміналістичний та напрямок забезпечення формування і удосконалення криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень економічної спрямованості. Більше того, в реаліях сьогодення особливої актуальності та значимості набуває необхідність розроблення концепції криміналістичного забезпечення діяльності БЕБ України як перспективного напрямку досліджень у сучасній криміналістичній доктрині.

Список літератури

1. Адамська І. Негативні наслідки тіньової економіки. *Соціально-економічний розвиток і безпека України: стан та перспективи* : матеріали міжвузівської науково-практичної конференції (м. Львів, 25 берез. 2021 р.). Львів : Галицька видавнича спілка, 2021. С. 157–160.
2. Аркуша Л. І., Стародубов С. В., Стоянов М. М., Торбас О. О., Шилін Д. В. Бюро економічної безпеки України: перспективи та ризики. *Право і суспільство*. 2020. № 6–2. Ч. 2. С. 172–177.
3. Берназ В. Д. Інтеграція досягнень сучасної науки в слідчу діяльність. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2008. Вип. № 4. С. 189–191.
4. Сучасні тенденції розвитку кримінальної юстиції в Україні : монографія / І. Гловюк, І. Серкевич, В. Навроцька та ін. ; за ред. І. Гловюк, Н. Лашук. Львів : ПП «Видавництво «БОНА», 2021. 388 с.
5. Жижина М.В. Инновационное развитие криминалистики на современном этапе. *Lex Russika (Научные труды МГЮА)*. 2012. № 1. С. 117–125.
6. Журавель В.А. Загальна теорія криміналістики: генеза та сучасний стан : монографія. Харків : Право, 2021. 448 с.
7. *Законодавче забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків–Київ, 17 трав. 2021 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Харків–Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 212 с.
8. Капліна О. В. Бюро економічної безпеки України: на шляху розбудови. *Законодавче забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків–Київ, 17 трав. 2021 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Харків–Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 54–58.

9. Катамадзе Г., Некрасов В. Бюро економічної безпеки: наближення до українських реалій. 2020. URL: <https://zn.ua/ukr/economic-security/bjuro-ekonomichnoji-bezpeki-nablizhennja-do-ukrajinskikh-realij.html>.

10. Konovalova V. O., Shevchuk V. M. Prospective directions of research of innovations of separate criminalistic methodics. *Scientific practice: modern and classical research methods: Collection of scientific papers «АГОС» with Proceedings of the I International Scientific and Practical Conference* (Vol. 1), Boston, February 26, 2021. Boston-Vinnytsia: Primedia eLaunch& European Scientific Platform, 2021. Pp. 81–85.

11. Коновалова В. О. Нові тенденції розвитку криміналістики. *Криміналістика и судебная экспертиза: наука, обучение, практика* : матеріали наук.-практ. конф. Міжнародного конгресу криміналістів (м. Одеса, 13–15 верес. 2018 р.). Т. 1. Одеса : Юрид. літ-ра, 2018. С. 55–64.

12. Комишнюк Ю. О. Сучасний стан та проблеми розслідування злочинів у сфері фінансових ресурсів держави. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2020. 4 (92). С. 325–334.

13. Liz Sly. U. S. soldiers are revealing sensitive and dangerous information by jogging. *The Washington Post*. 2018. 29 January. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/a-map-showing-the-users-of-fitness-devices-lets-the-world-see-where-us-soldiers-are-and-what-they-are-doing/>.

14. Павлюк Н. В. Фіксація доказової інформації за допомогою систем 3D-візуалізації : матеріали наукової конференції за результатами роботи фахівців НДІ вивчення проблем злочинності ім. академіка В. В. Сташиса НАПр України за фундаментальними темами у 2018 р. (м. Харків, 26 берез. 2019 р.). Харків : Право, 2019. С. 158–160.

15. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В. А. Журавель (заст. голови редкол.), Н. С. Кузнецова (заст. голови редкол.) [та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2021. 680 с.

16. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 р. № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text> (дата звернення: 11.11.2021).

17. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 11.11.2021).

18. Резнік О. М. Створення нового правоохоронного органу у сфері забезпечення фінансової та економічної безпеки: реалії для України. *Традиції та новачії юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє* : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.). У 2-х т. Т. 2 / відп. ред. Г. О. Ульянова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 104–106.

19. Саморока В. А., Прохорова Е. А. Перспективы использования «BIG DATA» при раскрытии и расследовании преступлений. *Академическая мысль*. № 1 (6). 2019. С. 74–78.

20. Степанюк Р. Л., Лапта С. П. Новітні зарубіжні розробки та перспективні дослідження у галузі техніко-криміналістичного забезпечення протидії злочинності. *Право і безпека*. 2017. № 2 (65). С. 96–101.

21. Тіньова економіка в Україні: стан, тенденції, шляхи подолання : аналіт. огляд / [упоряд.: С. С. Чернявський, В. А. Некрасов, А. В. Титко та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 152 с.

22. Чорноус Ю. М. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів: монографія. Вінниця: ТОВ Нілан ЛТД, 2017. 492 с.

23. Шило О. Г. Проблеми питання реалізації ризик-орієнтовного підходу в діяльності Бюро економічної безпеки в Україні. *Законодавче забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків-Київ, 17 трав. 2021 р.). Харків-Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 138–142.

24. Шевчук В. М. Криміналістика: традиції, новачії, перспективи : добірка наук. пр./ [упоряд. Н. А. Чмутова]. Харків : Право, 2020. 1280 с.

25. Шевчук В. М. Проблеми криміналістичного забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки в Україні. *Законодавче забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України* : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків-Київ, 17 трав. 2021 р.). Харків-Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 134–137.

26. Shevchuk V. M. Methodological problems of the conceptual framework development for innovation studies in forensic science. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 27(2). 2020. P. 170–183.

27. Шевчук В. М. Тактичні операції у криміналістиці: теоретичні засади формування та практика реалізації : монографія. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2013. 440 с.

28. Шевчук В. М. Інноваційні засади криміналістичного забезпечення правозастосовної діяльності: проблеми формування концепції. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики* : зб. наук. пр. / ред. кол.: О. М. Ключев, В. Ю. Шепітько та ін. Харків : Право, 2021. Вип. 23. С. 7–23.

29. Шевчук В. М. Інноваційні напрямки розвитку криміналістики. *Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці* : матеріали міжнар. «круглого столу» (м. Харків, 12 груд. 2019 р.). Харків : Право, 2019. С. 142–147.

30. Шепітько В. Ю. *Проблеми оптимізації науково-технічного забезпечення слідчої діяльності в умовах змагального кримінального провадження* : матеріали наук. конф. за результатами роботи фахівців НДІ вивчення проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України за фундаментальними темами у 2018 р. (м. Харків, 26 берез. 2019 р.). Харків : Право, 2019. С. 144–147.

31. Шепітько В. Ю. Інновації в криміналістиці як віддзеркалення розвитку науки. *Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці* : матеріали міжнар. «круглого столу» (Харків, 12 груд. 2019 р.). Харків, 2019. С. 147–150.

32. Шепітько В. Ю., Журавель В. А., Авдєєва Г. К. Інновації в криміналістиці та їх впровадження в діяльність органів досудового слідства. *Питання боротьби зі злочинністю* : зб. наук. пр. Харків : Право, 2011. Вип. 21. С. 39–46.

33. Юсупов В. Сучасні напрями розвитку криміналістики в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 3. С. 163–166.

References:

1. Adamska, I. (2021). Nehatyvni naslidky tinovoi ekonomiky. *Sotsialno-ekonomichniy rozvytok i bezpeka Ukrainy: stan ta perspektvyu: materialy mizhvuzivskoi naukovopraktychnoi konferentsii*, 25 bereznia 2021. Lviv, 157–160 [in Ukrainian].

2. Arkusha, L.I., Starodubov, S.V., Stoianov, M.M., Torbas, O.O., Shylin, D.V. (2020). Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: perspektvyu ta ryzyky. *Law and Society*, 6-2(2), 172–177 [in Ukrainian].

3. Bernaz, V.D. (2008). Intehratsiia dosiahnen suchasnoi nauky v slidchu diialnist. *The South Ukrainian Law Journal*, 4, 188–191 [in Ukrainian].

4. Hloviuk, I., Serkevych, I., Navrotska, V. et al. (2021). Suchasni tendentsii rozvytku kryminalnoi yustyttsii v Ukraini. I. Hloviuk, N. Lashchuk (Eds.). Lviv: PP «Vydavnytstvo «BONA» [in Ukrainian].

5. Zhizhina, M.V. (2012). Innovacionnoe razvitie kriminalistiki na sovremennom jetape. *Lex Russika (Nauchnye trudy Kutafin Moscow State Law University)*, 1, 117–125 [in Russian].

6. Zhuravel, V.A. (2021). Zahalna teoriia kryminalistyky: heneza ta suchasnyi stan. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

7. Cherniei, V.V., Husariev, S.D., ... Cherniavskiy S.S. (Eds.). (2021). Zakonodavche zabezpechennia diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: materialy Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. 17 travnia 2021. Kharkiv–Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav [in Ukrainian].

8. Kaplina, O.V. (2021). Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: na shliakhu rozbudovy. *Zakonodavche zabezpechennia diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: Materialy Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii 17 travnia 2021*. Kharkiv–Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav, 54–58 [in Ukrainian].

9. Katamadze, H., Nekrasov, V. (2020). Biuro ekonomichnoi bezpeky: nablyzhennia do ukrainskykh realii. URL: <https://zn.ua/ukr/economic-security/bjuro-ekonomichnoji-bezpeki-nablizhennja-doukrajniskikh-realij.html>.

10. Konovalova, V.O., Shevchuk, V.M. (2021). Prospective directions of research of innovations of separate criminalistic methodics. *Scientific practice: modern and classical research methods: Collection*

of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the I International Scientific and Practical Conference (Vol. 1), Boston, February 26, 2021. Boston-Vinnytsia: Primedia eLaunch& European Scientific Platform, 81–85 [in English].

11. Konovalova, V.O. (2018). Novi tendentsii rozvytku kryminalistyky. *Krymynalystyka y sudebnaia ekspertyza: nauka, obuchenye, praktyka*: Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii Mizhnarodnoho konhresu kryminalistiv, 13–15 veresnia 2018, (issue 1). Odesa: Yurydychna literatura, 55–64 [in Ukrainian].

12. Komyshniuk, Yu.O. (2020). Suchasnyi stan ta problemy rozsliduvannia zlochyniv u sferi finansovykh resursiv derzhavy. *Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E. Didorenko*, 4(92), 325–334 [in Ukrainian].

13. Liz Sly. U. S. soldiers are revealing sensitive and dangerous information by jogging. *The Washington Post*. 2018. 29 January. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/a-map-showing-the-users-of-fitness-devices-lets-the-world-see-where-us-soldiers-are-and-what-they-are-doing/>.

14. Pavliuk, N.V. (2019). Fiksatsiia dokazovoi informatsii za dopomohoiu system 3D-vizualizatsii: *Materialy naukovoii konferentsii za rezultatamy roboty fakhiotsiv Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems of the National Ukrainian Academy of Law Sciences za fundamentalnymy temamy 2018*, 26 bereznia 2019. Kharkiv: Pravo, 158–160 [in Ukrainian].

15. Petryshyn, O.V., Zhuravel, V.A. ... Kuznietsova, N.S.(Eds.). (2021). *Pravova nauka Ukrainy: suchasnyi stan, vyklyky ta perspektyvy rozvytku*. National Academy of Legal Sciences of Ukraine. Kharkiv: Pravo, 17 [in Ukrainian].

16. Pro Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: Zakon Ukrainy 2021, № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150/2021> - Text.

17. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy 2019, № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

18. Riezniuk, O.M., Ulianova, H.O. (Ed.). (2017). Stvorennia novoho pravookhoronnoho orhanu u sferi zabezpechennia finansovoi ta ekonomichnoi bezpeky: realii dlia Ukrainy. *Tradysii ta novatsii yurydychnoi nauky: mynule, suchasnist, maibutnie*: Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 19 travnia 2017. Odesa: Vydavnychiy dim «Helvetyka», Vol. 2, 104–106 [in Ukrainian].

19. Samoroka, V.A., Prohorova, E.A. (2019). Perspektivy ispol'zovaniia «BIG DATA» pri raskrytii i rassledovanii prestuplenij. *Akademicheskaja mysl'*, 1 (6), 74–78 [in Russian].

20. Stepaniuk, R.L., Lapta, S.P. (2017). Novitni zarubizhni rozrobky ta perspektyvni doslidzhennia u haluzi tekhniko-kryminalistychnoho zabezpechennia protydii zlochynnosti. *Law and Safety*, 2 (65), 96–101 [in Ukrainian].

21. Cherniavskiy, S. S., Nekrasov, V. A., ... Tytko, A. V. (Eds.). (2017). *Tinova ekonomika v Ukraini: stan, tendentsii, shliakhy podolannia: analitychnyi ohliad*. Kyiv: National Academy of Internal Affairs, 13 [in Ukrainian].

22. Chornous, Yu.M. (2017). Kryminalistychno zabezpechennia rozsliduvannia zlochyniv. Vinnytsia: TOV Nilan LTD [in Ukrainian].

23. Shylo, O.H. (2021). Problemni pytannia realizatsii ryzyk-orientovnoho pidkhodu v diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky v Ukraini. *Zakonodavche zabezpechennia diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy*: Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 17 travnia 2021. Kharkiv–Kyiv: National Academy of Internal Affairs, 138–142 [in Ukrainian].

24. Shevchuk, V.M. (2020). Kryminalistyka: tradysii, novatsii, perspektyvy: dobirka naukovykh prats. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian, in English, in Russian].

25. Shevchuk, V.M. (2021). Problemy kryminalistychnoho zabezpechennia diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky v Ukraini. *Zakonodavche zabezpechennia diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy*: Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii 17 travnia 2021. Kharkiv–Kyiv: Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav, 134–137 [in Ukrainian].

26. Shevchuk, V.M. (2020). Methodological problems of the conceptual framework development for innovation studies in forensic science. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 27(2). 170–183 [in English].

27. Shevchuk, V.M. (2013). Taktychni operatsii u kryminalistytsi: teoretychni zasady formuvannia ta praktyka realizatsii. Kharkiv: Vydavnycha ahentsiia «Apostil» [in Ukrainian].

28. Shevchuk, V.M. (2021). Innovatsiini zasady kryminalistychnoho zabezpechennia pravozastosovnoi diialnosti: problemy formuvannia kontseptsii. Teorii ta praktyka sudovoi ekspertyzy i kryminalistyky: zbirnyk naukovykh pratsiu. Kharkiv: Pravo, 23, 7–23 [in Ukrainian].

29. Shevchuk, V.M. (2019). Innovatsiini napriamky rozvytku kryminalistyky. *Innovatsiini metody ta tsyfrovi tekhnologii v kryminalistytsi, sudovii ekspertyzi ta yurydychnii praktytsi*: Materialy mizhnarodnogo «kruhloho stolu», 12 hrudnia 2019. Kharkiv: Pravo, 142–147 [in Ukrainian].

30. Shepitko, V.Yu. (2019). Problemy optymizatsii nauково-tekhnichnogo zabezpechennia slidchoi diialnosti v umovakh zmahalnoho kryminalnoho provadzhenia: *Materialy naukovoi konferentsii za rezultatamy roboty fakhivtsiv Academician Stashis Scientific Research Institute for the Study of Crime Problems of the National Ukrainian Academy of Law Sciences za fundamentalnymy temamy 2018*, 26 bereznia 2019. Kharkiv: Pravo, 144–147 [in Ukrainian].

31. Shepitko, V.Yu. (2019). Innovatsii v kryminalistytsi yak viddzerkalennia rozvytku nauky. *Innovatsiini metody ta tsyfrovi tekhnologii v kryminalistytsi, sudovii ekspertyzi ta yurydychnii praktytsi*: Materialy mizhnarodnogo «kruhloho stolu», 12 hrudnia 2019. Kharkiv, 147–150 [in Ukrainian].

32. Shepitko, V.Yu., Zhuravel, V.A., Avdieieva, H.K. (2011). Innovatsii v kryminalistytsi ta yikh vprovadzhenia v diialnist orhaniv dosudovoho slidstva. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu: zbirnyk naukovykh prats*. Kharkiv: Pravo, 21, 39–46 [in Ukrainian].

33. Yusupov, V. (2018). Suchasni napriamy rozvytku kryminalistyky v Ukraini. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 3, 163–166 [in Ukrainian].

Shevchuk V. M., Doctor of Law, Professor, Professor at the Department of Criminalistics Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.

e-mail: Shevchuk_viktor@ukr.net ; ORCID 0000-0001-8058-3071

Criminalistic support of activities of the Bureau of Economic Security of Ukraine: problems and directions for improvement

The article is devoted to the study of current problems of criminalistic support of the Bureau of Economic Security of Ukraine (hereinafter BES of Ukraine). Modern scientific approaches and perspective directions of improvement of activity of the newly created body which is assigned tasks on counteraction to the offenses encroaching on functioning of economy of the state are analyzed. The most perspective directions of improvement of activity of this body are allocated, potential risks of realization of new approaches in activity of bureau are defined. Emphasis is placed on the need to take into account a comprehensive approach to solving problems in the field of combating criminal threats, which can ensure the success and effectiveness of this newly established body in the field of economic security of Ukraine.

It's substantiated that the essence of forensic support of the BES of Ukraine should be considered as: 1) activities to create conditions for the effective application of criminalistic knowledge and tools (technical-, tactical- and methodological-criminalistic) and collection and research of evidence on the facts of criminal offenses in economic and financial spheres, solving criminal and criminal proceedings means; 2) a specific type of criminalistic activity carried out by certain entities in order to optimize, improve the efficiency and quality of investigation and prevent this category of criminal offenses. This approach determines the need to develop the concept of a separate theory of criminalistic support of the BES of Ukraine as a priority area of research in modern criminalistic doctrine. A comprehensive study of this problem involves taking into account three areas - technical -, tactical - criminalistic and the direction of ensuring the formation and improvement of criminalistic methodics of investigating criminal offenses of economic orientation.

It's noted that the introduction of fundamentally innovative approaches to combating criminal threats in the field of economic security in Ukraine in turn creates the basis for possible potential in the activities of this body and the implementation of such new approaches in practice. Therefore, the

mechanism for introducing a new such body and implementing the provisions of this Law should be sufficiently balanced, well thought out and clearly legally defined. The scientific approaches and offers on the decision of researched problems are formulated, possibilities of application of criminalistic knowledge in practical activity of this body are analyzed, perspective directions of the further scientific researches of this problems are outlined.

Keywords: criminalistic knowledge; optimization of criminal justice bodies; counteraction to economic crime; criminalistic support of pre-trial investigation; Bureau of Economic Security of Ukraine; criminalistic innovations.

Рекомендоване цитування: Шевчук В. М. Криміналістичне забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України: проблеми та напрямки удосконалення. *Проблеми законності*. 2022. Вип. 156. С. 114–129. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.156.246537>.

Suggested Citation: Shevchuk, V.M. (2022). Kryminalistychnе zabezpechennia diialnosti Biuro ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: problemy ta napriamky udoskonalennia [Criminalistic support of activities of the Bureau of Economic Security of Ukraine: problems and directions for improvement]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality, issue 156, 114–129*. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990X.156.246537> [in Ukrainian].

Надійшла до редколегії 08.12.2021 р.